

Integracja szkolnictwa wyższego prawniczego
Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną –
wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego
w czasie stanu wojennego

Інтеграція вищої юридичної освіти України з
європейським освітнім простором –
виклики внутрішньої безпеки під час
воєнного стану

Redakcja naukowa:
dr inż. Piotr Ponichtera,
dr Zoia Sharlovych

Łomża 2023

Тре́сць / Зміст

Wstęp / Вступ	7
Алдохіна Л. М. ДО ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	9
Баланюк Н. НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	13
Беляєв І. С., Плотнікова А. В. БЕЗАЛЬТЕРНАТИВНІСТЬ САНКЦІЇ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ОБІЙМАТИ ПЕВНІ ПОСАДИ АБО ЗАЙМАТИСЯ ПЕВНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗА ВЧИНЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	17
Бодак О. ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ЯК КРОК ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ	20
Budiakova O. INTEGRATION OF HIGHER EDUCATION OF UKRAINE INTO THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW	23
Volkova L. DEVELOPMENT OF MULTICULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	27
Ворожбіт-Горбатюк В. ФОРМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ – СУБ'ЄКТІВ ПРОБАЦІЇ	31
Гайдукевич С. В., Семенова Н. П. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	35
Гальчич І. П., Карпюк І. В. ВСЕБІЧНІСТЬ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	42
Глуценко С. І. ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ТРАНСПЛАНТОЛОГІЮ В УКРАЇНІ – РЕФОРМА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ТРАНСПЛАНТ-КООРДИНАТОРІВ	44
Головань Т. Г. ЮРИДИЧНА КЛІНІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗОВАНОЇ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ	48
Гребінська С. І. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ВІЙНИ	53
Гресь Д. О. ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ФІНАНСУВАННІ ТЕРОРИЗМУ	58
Єськова А. М. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	62
Журавльов М. С. НЕДБАЛЕ СТАВЛЕННЯ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ: ОКРЕМІ ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	66
Завадський А. А. ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ГЛИБОКОГО СИНТЕЗУ КОНТЕНТУ ТА ДІПФЕЙКІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ	69
Задихайло О. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧАМ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	73

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧАМ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Задихайло Олена, к.ю.н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу ХНПУ імені Г.С.Сковороди, м. Харків, Україна*

В умовах інтеграції України до європейського правового простору питання викладання англійської мови професійного спрямування набуває особливої актуальності, що обумовлюється встановленням провідної ролі англійської мови як на рівні міжнародних відносин, так і в якості мови офіційного спілкування інститутів Європейського Союзу. Насамперед це стосується представників правничих професій, для яких необхідність належного рівня володіння мовними навичками зумовлюється специфікою самої професії юриста, яка потребує не тільки вміння спілкуватися іноземною мовою, зокрема англійською, але й володіння навичками професійного спілкування іноземною мовою, до складу якого входить насамперед ведення ділових усних та письмових переговорів. Крім того, при здійсненні професійної діяльності знання англійської мови дозволяє краще розуміти законодавство інших держав, працювати з рішеннями ЄСПЛ в оригіналі, надавати правову допомогу нерезидентам тощо.

Тому на сьогодні все більше уваги приділяється особливостям навчання англійської мови, як мови професійного спілкування. Різним аспектам формування змісту навчання англійської мови професійного спрямування присвятили свої дослідження такі автори як Т. Дадлі-Івенс, М. Сейнт Джон, Т. Хатчінсон, А. Уотерс. О.П. Биконя, В.Д. Борщовецька, А. И. Гордєєва, Т. М. Корж, Г.А. Гринюк, Т.М. Каменева, Л.Я. Личко, Ю.В. Манько, І.М. Мельник, Н.М. Одегова, О.П. Петрашук, О.М. Середа, В.Ю. Соколов та ін. Однак це питання й досі залишається актуальним через те, що рівень володіння іноземною мовою у випускників немовних вищих навчальних закладів не відповідає потребам юридичного ринку.

Сучасний ринок праці потребує конкурентоспроможних фахівців, здатних демонструвати належний рівень володіння іноземною мовою. Так, за результатами проведеного Міністерством юстиції України аналітичного дослідження “Знання та навички випускників юридичних факультетів та закладів вищої освіти через призму відповідності ринку праці” майже 100% респондентів вказали на необхідність іноземної мови в юридичному бізнесі. При цьому 68,9 % визначили необхідність володіння саме англійською мовою [1]. Для юридичного бізнесу бажаним є високий рівень володіння іноземною мовою, що дає

можливість вести переговори з іноземними партнерами, складати правові документи та здійснювати їх переклад.

Особливістю викладання курсу англійської мови у закладах вищої освіти є його професійна спрямованість. Умовами для професійно орієнтованого навчання іноземної мови здобувачів, що навчаються на юридичних факультетах є ознайомлення їх із загальною та юридичною терміносистемами права, читання аутентичних текстів, формування в них навичок самостійної роботи зі створення індивідуального словника, оволодіння навичками усного професійного спілкування на прикладах найпоширеніших ситуацій повсякденного спілкування, необхідних для професійної комунікації [2, с. 10].

Аналіз досліджень науковців у цій сфері дозволив дійти висновку щодо формування поняття «професійна іншомовна компетентність юриста» як професійно значущої інтегративної якості особистості представника юридичної професії, системно-ціннісного новоутворення, що забезпечує декодування іншомовної правової інформації (міжнародних правових документів, юридичної термінології), творче використання її в практичній юридичній діяльності (у безпосередніх контактах з іноземними колегами) і здатність вільно здійснювати міжнародну юридичну діяльність із розв'язання професійних проблем [3, с.103].

Однією з особливостей професійно-орієнтованого навчання англійської мови майбутніх юристами є те, що здобувачі, крім загальнонавчальної мовної лексики, вивчають лексику, яка є властивою для правової галузі. При цьому, значні труднощі виникають у здобувачів під час перекладу юридичних термінів, оскільки термінологія українського, британського та американського права значно відрізняється одна від одної, що пояснюється як лінгвістичними причинами, так і різницею у політичних системах зазначених країн.

Так, наприклад: місто-графство в Англії – County of city (of town), county – графство, а місто – округ в США – a metropolitan town; county – округ, court of error – апеляційний суд (в деяких штатах США). Терміни «solicitor» та «barrister» існують тільки у британському праві, «counselor» (адвокат) – в США та Ірландії [4, с. 423].

Крім того, під час вивчення англійської юридичної мови здобувачі повинні мати ґрунтовні знання з фахових юридичних дисциплін, таких як теорія права, історія держави і права зарубіжних країн, порівняльне правознавство, оскільки існує тісний зв'язок мови з конкретними правовими системами та їх особливостями й інколи потрібно не просто перекласти той чи інший термін, а розкрити сутність і зміст того чи іншого правового явища. Тому, на наш погляд, доцільно було б вивчення англійської мови професійного спрямування для здобувачів юридичних факультетів розпочинати не з першого семестру, коли тільки розпочинається вивчення правових дисциплін на українській мові, а хоча б з другого або навіть третього семестру, після формування у здобувачів певних уявлень щодо різних правових

систем. А в першому семестрі основну увагу приділяти особливостям лексики англійської мови та її граматичних структур. Це дозволить підвищити рівень мовної підготовки майбутніх фахівців з права та призведе до більш ефективного засвоєння дисципліни “Англійська мова за професійним спрямуванням”.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Звіт за результатами аналітичного дослідження “Знання та навички випускників юридичних факультетів та закладів вищої освіти через призму відповідності потребам ринку праці” URL: http://uba.ua/documents/ZVIT_Jurosvita.pdf (дата звернення: 05.02.2023).

2. Азарова Н.В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань : ПП Жовтий О.О., 2011. Випуск 39. Частина 2. С. 7–13.

3. Савка І.В., Яремко Т.І. Особливості викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для майбутніх фахівців у галузі права / Інноваційна педагогіка, науковий журнал, видавничий дім “Тельветика”, 2020, вип. 21, том 3, с. 101-104

4. Бесараб Т.П., Павлюк М.М. Особливості перекладу юридичної термінології США та Великобританії. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць / за ред. Л.Л. Тovaжнянського, О.Г. Романовського. Вип. 23–24 (27–28). Харків : НТУ ХПІ, 2009. С. 421–434